

พุทธปรัชญาเรื่อง กรรม ในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน

นางสาว อัสภา อัสภาชนี่

คุนยวิทย์ทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-456-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013013

148299823

BUDDHIST CONCEPT OF KARMA IN KRISANA ASOKSIN'S NOVELS

Miss Alapa Alapat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Comparative Literature

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-456-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พุทธปรัชญาเรื่องกรรมในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน

โดย

นางสาว อัสภา อัสภาพันธ์

หน่วยวิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยค้ำถะตราจารย์ ดร.ขวัญดี อัครวาทดิชัย

รองค้ำถะตราจารย์ วิจิตร เกิดวิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(ค้ำถะตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(อาจารย์ ม.ร.ว.ทองกาญจน์ ตะเวทีกุล)

.....
(ผู้ช่วยค้ำถะตราจารย์ ดร.ขวัญดี อัครวาทดิชัย)

.....
(รองค้ำถะตราจารย์ วิจิตร เกิดวิเศษ)

.....
(อาจารย์ ศิริรัตน์ ทวีเลิศศิริ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน
ชื่อผู้ผลิต นางสาว อัสภา อัสภาชนี
หน่วยวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวีญติ อัสตวาวุฒิชัย
รองศาสตราจารย์วิจิตร เกิดวิไลชัย
ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งวิเคราะห์พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2505-2515 โดยศึกษาถึงพุทธปรัชญา เรื่องกรรมที่มักเขียนนำไปใช้ในนวนิยายโดยมีลำดับขั้นตอนการศึกษา ดังนี้คือ

ในขั้นแรก เป็นการศึกษาพุทธปรัชญา เรื่องกรรมโดยศึกษาถึงความหมายของกรรม และกฎแห่งกรรม ประเภทของกรรม สาเหตุแห่งกรรม กรรมกับการให้ผล ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมและวิบากกรรม จากการศึกษาพบว่า กิเลสทำให้เกิดกรรมและกรรมทำให้เกิดวิบากกรรมเป็นวัฏฏะ 3 วนเวียนเช่นนี้อยู่ไม่จบสิ้น ความเข้าใจ เรื่องผลของกรรม ยัง เข้าใจสับสนกันอยู่บ้างในระหว่างพุทธศาสนิกชน และนักประพันธ์ได้สะท้อนพุทธปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยายของตนอีกด้วย

ขั้นที่สอง เป็นการศึกษาพุทธปรัชญา เรื่องกรรมในวรรณกรรมไทยยุคก่อนนวนิยาย- พ.ศ. 2515 โดยศึกษาในแง่รูปแบบการนำเสนอ จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอ พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในวรรณกรรมไทยยุคก่อนนวนิยายเป็นการนำเสนอในรูปแบบของ วรรณกรรมคำสอนแท้ ๆ เนื้อหาล้วนใหญ่เป็นเรื่องราวในสมัยพุทธกาล และพุทธประวัติ ต่อมาเริ่มนำเสนอในรูปนิยายพื้นบ้าน บทร้อยกรองต่าง ๆ จนกระทั่งถึงยุคนวนิยายไทย ซึ่งในระยะแรกยังเป็นการนำเสนอในรูปนิยายอิงประวัติศาสตร์มา ต่อมาได้พัฒนาเปลี่ยนแปลง การนำเสนอในรูปแบบของนวนิยายชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบของวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมกันอย่างกว้างขวาง

ชั้นที่สาม ผู้วิจัยศึกษาถึงอิทธิพลของพุทธคำสอนที่มีผลกระทบต่องานเขียนนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน ในแง่ประวัติชีวิตส่วนตัว และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกรรม จากการศึกษาพบว่า กฤษณา อโศกสิน ผังใจกับความเชื่อเรื่องกรรมเป็นอย่างมาก กฤษณา อโศกสิน เชื่อถือกฎแห่งกรรมในลักษณะที่ว่า การทำดีย่อมได้ดี การทำชั่วย่อมได้ชั่ว แต่วาระที่กรรมดีและกรรมชั่วจะสนองไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับกำลังของกรรม กฤษณา อโศกสิน มีความเชื่อเรื่องกรรมเก่าเห็นว่า กรรมเก่ามีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์แต่เน้นความสำคัญของกรรมปัจจุบันมากกว่า นั่นก็คือ กรรมปัจจุบันมีอิทธิพลเหนือกรรมเก่าอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้กรรมอาจจะส่งผลทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

ชั้นที่สี่ ผู้วิจัยศึกษาถึงพุทธปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน รวม 5 เรื่อง ได้แก่ บาปสลาย เรือนุชย์ น้ำเข้ะทราย เมียหลวง และ ถนนสายเส้นห้า พบว่า

1. กฤษณา อโศกสิน เชื่อว่า กิเลสตัณหาเป็นบ่อเกิดแห่งกรรมและวิบากกรรม
2. กฤษณา อโศกสิน มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ เชื่อว่าการทำความดีย่อมได้ดี การทำความชั่วย่อมได้ชั่ว
3. กฤษณา อโศกสิน มีความเชื่อเกี่ยวกับกรรมเก่าว่า เหตุการณ์ในชีวิตมนุษย์ส่วนหนึ่งมีผลมาจากกรรมเก่า แต่กรรมปัจจุบันมีอิทธิพลเหนือกว่า
4. พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน เป็นพุทธปรัชญาในระดับชาวบ้าน

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวិเคราะห์วรรณกรรมไทยในแง่วรรณคดี เปรียบเทียบโดยศึกษาเกี่ยวกับพุทธปรัชญา เรื่องกรรมประกอบการวิเคราะห์เปรียบเทียบนวนิยายที่มีรายละเอียดและเนื้อหาสะท้อนความเชื่อเรื่องกรรมตามทัศนคติของผู้ประพันธ์ อันจะแสดงให้เห็นในลักษณะที่ว่าวรรณกรรมได้สะท้อนความคิดทางปรัชญา อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาและเข้าใจวรรณกรรมไทยในแวดวงที่กว้างขวางและมีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

stories of lives in the time of the Lord Buddha or the story of the Buddha himself and his birth-stories. Later the belief in the doctrine of Kamma appears in the folk-tales, poems, etc. In the later development the doctrine is found in religious novels while in modern novels it can be regarded as the latest development which enjoys most popularity.

Thirdly, the research has investigated of the influence of Buddhism on the novels of Krisana Asoksin. It is found that she has a firm belief in the Buddhist doctrine of Kamma especially in the general concept of the law as to do good is to receive good and to do evil is to receive evil, and how and when the good or evil deed produces its result depends on many factors. She believes in the influence of the previous Kamma which has a great role to play in the present life of the performer. In this connection she, however, takes the present Kamma as more important in affecting a person's present life than the previous Kamma. She also believes that Kamma can produce its effect either directly or indirectly.

Fourthly an attempt has been to study the Buddhist concept of Kamma in 5 novels of Krisana Asoksin, namely, Bapsalai, Rua manut, Nam So sai, Mia luang and Thanon sai soneha. From a critical study it has been revealed :

1. Krisana Asoksin believes that defilement (Kilesa) and desire (Tauha) are the root-cause of Kamma and its result (Vipaka)

2. Krisana Asoksin believes like other Buddhists that to do good is to receive good and to do evil is to receive evil

3. Krisana Asoksin believes in the influence of the old Kamma, as well as the present Kamma having stronger effect on a person's present life

4. The belief in the Buddhist doctrine of Kamma as appeared in Krisana Asoksin's novels is of the level of the common people.

This research is a comparative study of Thai literature in connection with the Buddhist doctrine of Kamma. The study has revealed the influence of philosophical thoughts playing a significant role in the modern Thai novels. This correct understanding will greatly be beneficial to a more comprehensive study of the Thai novels as a whole.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญดี อัครวาทิชัย และ รองศาสตราจารย์ วิจิตร เกิดวิไลชัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ วิเคราะห์ข้อมูลบางส่วน ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ เสมอต้นเสมอปลายอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเข้าใจ ก่าสใจ และ ความกรุณาของท่านเป็นอย่างมาก และขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอพระคุณ อาจารย์ ม.ร.ว.กนกกาญจน์ ตะเวทีกุล อาจารย์ ศิริรัตน์ เลิศทวีนิธ อาจารย์ ดร.ปณิธิ หุ่นแล้ง อาจารย์ พวงร้อย ดิศักดิ์ ฌ.อยุธยา ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ และวิทยาการทั้งหลาย ทางวรรณกรรมแก่ผู้เขียน

ผู้เขียนได้รับความเมตตา ร่วมมือจาก คุณสุกัญญา ชลศึกษา ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการผลิตงานทางวรรณกรรม ความรู้สึกนึกคิดและทัศนะที่มีต่อพุทธปรัชญา เรื่องกรรม ผู้เขียนขอขอพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอขอบคุณคุณวันเพ็ญ ขาวสะอาด ผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการจัดหาวิทยานิพนธ์ฉบับสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ผู้เขียนตั้งต้นใจในน้ำใจและความช่วยเหลือของเพื่อนไม่เพียงแต่ช่วยเหลือ ในด้านกำลังกายเท่านั้นเท่านั้น แต่ยังเป็นกำลังใจที่ดียิ่งตลอดเวลาของการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอขอบคุณอย่างที่สุด ไว้ ณ ที่นี้

ฮัลภา ฮัลภาชนัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	4
แนวคิดหลักหรือลัทธิฐานในการศึกษา	5
ขอบเขตและวิธีวิจัย	5
วิธีวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
2 พุทธปรัชญา เรื่องกรรม	8
กรรม-กฎแห่งกรรม	8
กรรม-หลักกรรมที่สืบเนื่องจากปฏิจลลัมพบาท	8
ความหมายและประเภทของกรรม	21
สาเหตุแห่งกรรม	22
กรรมกับการให้ผล	25
ประเภทของกรรม	31
ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมและวิบากกรรม	44
3 พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในวรรณกรรมไทยยุคก่อนนวนิยาย-พ.ศ. 2519	49
พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในวรรณกรรมไทยยุคก่อนนวนิยาย	50
พุทธปรัชญา เรื่องกรรมในวรรณกรรมไทยยุคนวนิยายไทย - พ.ศ. 2515.	69

บทที่

4	อิทธิพลของพุทธคำสั่งนาที่มีผลกระทบต่องานเขียนนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน	79
5	นวนิยายที่สะท้อนพุทธปรัชญา เรื่องกรรม 5 เรื่อง ของ กฤษณา อโศกสิน	94
6	บทสรุป	๑๖๕ 188
	บรรณานุกรม	167
	ประวัติผู้เขียน	170

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย